

สื่อการศึกษาที่เหวี่ยงแต่เปลือกของสังคมไทย

.....ระพี สาคริก

เมื่อประมาณปลายเดือน ตุลาคม 2531 ผมได้มีโอกาสไปร่วมประชุมพิจารณาประเด็น "การใช้สื่อการศึกษา เพื่อพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนไทย" ร่วมกับบรรดาผู้แทนจากสถาบันการศึกษาจำนวนหนึ่ง ได้มีการนำเอา วัสดุ อุปกรณ์ ที่เข้าใจว่า คือสื่อการศึกษา รูปแบบต่าง ๆ นับตั้งแต่ หนังสือซึ่งมีภาพการ์ตูน แสดงถึงผู้ใหญ่ กำลังสอนเด็กให้อยู่ในศีลในธรรม และมุ่งกระทำความดี ไปจนถึงแผ่นภาพประชาสัมพันธ์ขนาดต่าง ๆ และยังมี การกล่าวถึงวิดีโอด้วย

ผมได้พิจารณา ดู แล้วก็คิดว่า จะหวนกลับไปมองสู่สังขารของชีวิตและการสืบทอดสังคม ซึ่งมีหลักการสำคัญ เสียมิได้ หลักการที่ผมกำลังจะกล่าวถึงก็คือ ชีวิตของแต่ละบุคคลที่เกิดมา มีการเปลี่ยนแปลงจากเด็ก ไปสู่ ผู้ใหญ่ แล้วก็จากไป โดยที่มีชีวิตที่เด็กกว่า เจริญเติบโตขึ้นมาทดแทน เรื่อย ๆ ไป

มันทำให้เข้าใจว่า การที่ธรรมชาติได้กำหนดไว้ เป็นกฎเกณฑ์ความจริง เพื่อให้สังคมสามารถสืบทอดต่อ ๆ ไปได้อย่างมีสานคตินั้น ผู้ใหญ่มีหน้าที่ถ่ายทอดสิ่งที่คิดไว้ให้แก่ผู้เยาว์ และในแวดวงการศึกษาในปัจจุบัน ก็ได้มี การพูดจากันในที่ประชุมสัมมนาเสมอ ๆ ว่า การเรียนรู้ที่จะได้ผลจริงนั้น จำเป็นต้องเรียนจากของจริง

ซึ่งแน่นอนที่สุด มนุษย์ไม่เพียงเป็นสิ่งที่มีชีวิต หากมีจิตใจ เป็นสิ่งที่กำหนดความรู้สึกนึกคิด การเรียนจาก การสอนที่สามารถเข้าถึงจิตใจ หรือเข้าถึงแก่นแท้ จำเป็นต้องเรียนจากของจริง หรือเรียนจากสิ่งซึ่งธรรมชาติ ได้กำหนดไว้ให้ภายในกระแสของสังขาร

สิ่งซึ่งปรากฏเป็นภาพวาด อยู่บนแผ่นกระดาษ จึงเป็นเพียงสื่อซึ่งมีมนุษย์เป็นผู้สมมุติขึ้น หากใช้ของแท้ที่อยู่ ภายในกระแสของกระบวนการธรรมชาติไม่ สื่อที่แท้จริงและนำไปสู่ความได้ผลตามที่เจตนารมณ์ จึงน่าจะได้ แก่ "ภาพจริงภายในบรรยากาศของสังคม" ที่มีผู้ใหญ่กระทำในสิ่งที่ตั้งใจให้เป็นสิ่งประทับใจแก่ผู้เยาว์ หากใช้มี แต่ภาพวาด หากเป็นการ์ตูน หรือแผ่นป้ายคำขวัญซึ่งเขียนไว้บนแผ่นกระดาษ แต่ภาพจริง ๆ กลับได้พบเห็นแต่ สิ่งตรงกันข้าม

หากผู้ใหญ่สะท้อนภาพการกระทำที่ดีในชีวิตประจำวันให้ผู้เยาว์ได้พบเห็น สื่อที่ปรากฏออกมาเป็นหนังสือหรือ แผ่นกระดาษ แม้ในจอโทรทัศน์ แทบจะไม่จำเป็นต้องใช้ เพราะเหตุว่า การประดิษฐ์สื่อซึ่งเป็นเพียงสิ่งสมมุติ นั้น จำเป็นต้องใช้ทุนรอนและแรงกายแรงใจ ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นการหมกเป่ลืองเท่านั้น แล้วยังเหลือ "กาก" ไว้ ไ้ทรกรูกร้าง แทนที่จะนำเอาส่วนดังกล่าว ไปคิดใช้จ่ายในทางที่สร้างสรรค์ที่แท้จริง

ถ้าสังคมนี้ มองแทบไม่เห็นของจริง เห็นแต่สิ่งสมมุติ ก็คือคำสารภาพความจริงที่ว่า ปัจจุบันนี้ เราอยู่ในภาวะ ที่เหวี่ยงแต่เปลือกเท่านั้นเอง.

ธ. ส. พ. ๑๐๓๖๖
๓ พ.ค. ๒๕๓๑